

## התרת נדרים ושבועות

**השאלה:** האם היה ואיך נהגו בעניין התרת/הפרת נדרים ושבועות בביתא ישראל?

### **מבוא**

נראה שמסורת העדה ביחס לנדרים הייתה מחמירה כתמיד, ולא כללה אפשרות של התרת הנדר.

לעומת זאת התורה מתירה בפירוש הפרת נדר אישה על ידי בעלה או אביה כדברי הכתוב: "וְאִשָּׁה כִּי תִדֹר נֶדֶר לָהּ וְאָסְרָה אָסֵר בְּבֵית אָבִיהָ בְּנִעְרֶיהָ. וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת נֶדְרָהּ וְאָסְרָה אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ וְהִחְרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָל נְדָרֶיהָ וְכָל אָסֵר אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם."

**וְאִם הִנִּיא אָבִיהָ אֶתָּה בְּיוֹם שָׁמְעוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְאָסְרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם...**  
**וְאִם בְּיוֹם שָׁמַע אִשָּׁה יָנִיא אוֹתָהּ וְהִפְרָה אֶת נֶדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ וְהָיָה יִסְלַח לָהּ."**

חכמים למדו שלא רק לאב או לבעל מותר **להפר** את נדר האישה ביום שומעו אלא כל חכם מומחה ראשי **להתיר** נדר כל אדם בדיעבד בהתאם להלכות התרת נדרים. הדיון שלפנינו מציג את הלכות חז"ל ביחס להפרת או התרת נדרים על רקע סיפורי התנ"ך. בדיון עולה השאלה כיצד למדו חז"ל הלכות אלו מן הפסוקים ומהו היחס בין פסיקתם לבין למנהג כתות אחרות בימי הבית השני כגון הקראים. הדיון מלבן את השאלה האם היתר נדרים ושבועות הינו חולשה המתפשרת עם המציאות או הבנה עמוקה של רצון ה' בקיום מצוותיו? דיון זה מלמד רבות אודות תרומת חז"ל להבנת אופן קיום התורה שבעל פה כתורת חיים.

### **הדעות:**

- 1. במסורת העדה אין התרת נדרים.** דבר המשתקף אף בסיפורי מקרא רבים המתייחסים לנדר כדבר שבלתי ניתן להשיבו או לשנותו.
- 2. התנ"ך פותח פתח להפרת נדרים למרות חומרתם.** הדבר מתבטא הן בפשרת נדרי האישה והן בסיפורי תנ"ך בהם נמצא פתרון יצירתי כיצד לא לקיים את הנדר כלל או לפחות באופן חלקי.
- 3. אין היתר מעבר לדברי התורה עצמה.** בעיני הקראים התורה התירה להפר נדר רק בהקשר ספציפי בין הבעל לאישה ולא אפשרה לגורם אנושי אחר (כחז"ל) להרחיב היתר זה. (חכם קראי)
- 4. תורת חיים: היחס בין התורה שבכתב לתורה שבעל פה, הינה להפוך תורת נצח לתורת חיים, זו אינה חולשה אלא סמכות.** התורה עצמה פותחת פתח להפר נדרים במקרים מסוימים. חז"ל הגדירו לפרטי פרטים את המצבים השונים ואפשרויות ההפרה. כל המסורות שבעל פה והפעילות הענפה של חז"ל לא היו מוקרים לביתא ישראל. לכן הם בדרך כלל נמנעו מהיתרים של בדיעבד, שעת הדחק, צער גדול, גוי של שבת ושאר מצבי ביניים שספרות חז"ל מלאה בהם;
- 5. התרת נדרים למול הפרתם: יש להבחין בין התרת נדרים שנדרו בטעות לבין הפרתם.** התורה התירה הפרת נדרים ע"י האב/בעל של אשה. אכן בתנ"ך אין אפשרות להתיר נדרים שנדרו בטעות, והעניין התפתח רק בתורה שבעל פה, מתוך עומק הבנת התורה. כתורת חיים.
- 6. חז"ל התירו נדרי שוגג, לאור היתר התורה בין אישה לבעלה.**

## דעה 1: מתקו אלמה – אין במסות העדה התרת נדרים

מה שאני מכיר בעדה כשנודרים מקיימים ולא מכיר אפשרות של התרת נדרים. ממש כפשוטו של מקרא: "איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסור על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (במדבר:ל, א-ב). על פי התורה שבכתב ומדרשים אין בסיס ויסוד להתרת נדרים. "היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו"

**'אדרה' מילת קוד לשבועה** - על"פ ולפי הפסוק 'השבע שבועה לאסור איסור על נפשו' (יצא לי חומר למחשבה תו"כ הכתיבה) למה התורה צריכה להשתמש באותה לשון, השבע שבועה- הייתה יכולה לרשום רק פעם אחת "נשבע לאמור..." כנראה היו נשבעים עם מילות קוד של שבועה וזה נותן ערך ומשמעות אחרת לאמירה מסוימת יחד מילת הקוד.

בתנ"ך מופיעים הרבה אירועים הקשורים לנדרים ושבועות שבהן הדמויות עמדו וקיימו ללא פשרות. למעט מקרים קיצונים וחריגים של אובדן וکیلון של שבט שלם בישראל.

### 1. השבוע והקללה של יהושע על איסור בנייה ביריחו

**"וַיִּשְׁבַּע יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵת הַהִיא לֵאמֹר אֲרוּר הָאִישׁ לִפְנֵי ה' אֲשֶׁר יָקוּם וּבְנֶה אֶת הָעִיר הַזֹּאת אֶת יְרִיחוֹ בְּבָכְרוֹ יִסְדְּנָה וּבְצִעִירוֹ יִצִּיב דְּלִתָּיהָ"**

קללתו של יהושע נתקימה בימי אחאב. בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו, באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה

### 2. נדר יפתח

**"וַיִּדַּר יִפְתָּח נֹדֶר לַה' וַיֹּאמֶר .... וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדְּלִתִּי בֵּיתִי לְקֶרְאָתִי... וְהָיָה לַה' וְהַעֲלִיתִּיהוּ לְעוֹלָה".** שופטים י"א, ל-לא) וכך עשה בפועל " ויעש לה את נדרו אשר נדר..."

### 3. השבועה במצפה-שבועת בני ישראל על שבט בנימין

במקרה של השבועה של ישראל במצפה על שבט בנימין שלא לתת ביתו לאישה לבנימין, לכאורה לא היה קל לחכמי ישראל לבטל את השבועה די מהר... למרות שראו את המצב הנורא בו שבט בנימין בו נמצא- " וינחמו בני ישראל אל בנימין אחיו ויאמרו נגדע היום שבט אחד מישראל. מה נעשה להם לנותרים לנשים ואנחנו נשבענו בה' לבלתי תת להם מבנותינו לנשים." (שופטים:כ, ז-ז)

### 4. שבועת חנה

ותדר נדר ותאמר ה' צבאות אם ראו תראה....ונתתיו לה' כל ימי חייו ומורה לא יעלה על ראשו" ובפועל חנה קיימה את נדרה כפשוטו- וגם אנוכי השאלתיהו לה' כל הימים אשר היה הוא שאול לה'..

### 5. שבועת שאול המלך

".... ויאל שאול את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל לחם עד הערב ונקמתי מאיובי ולא טעם העם לחם".

( שמואל א': יד' כד' )

שאל שאל באורים ותומים בשאלה האם להמשיך לרדוף ולא נענה ומבין כי ישנו חטא שמעכב את הקשר דרך האורים ותומים.

שאל עושה גורלות ומוצא את האשמה ביונתן בנו- למרות שלא שמע את השבוע מפיו של שאל.

שאל המלך פוסק " ויאמר שאל כה יעשה אלוקים וכה יוסף כי מות תמות יונתן" (שמואל א: יד, מד) הלוחמים מסרבים ומבקשים לפדותו בטענה לא ימות האיש אשר דרכו נעשה הניצחון.

## **6. נדרו של יעקב אבינו**

ניתן להוסיף את נדרו של יעקב אבינו.

"וידר יעקב נדר לאמור אם יהיה אלוקים עמדי ושמרני... ונתן לי בגד ללבוש ולחם לאכול... והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלוקים וכל אשר תיתן לי עשר אעשרנו לך"

יש מדרש שאומר שהרבה מהפורענויות שהיו ליעקב אבינו בגין התמהמהות בקיום הנדר אפילו שמדובר לפני מתן תורה וחיוב במצוות. חטא בקיום נדרים הוא במילים עדינות הוא מצב פשוט בכלל וביטוי ישיר.

**הראיות מכל סיפורי התנ"ך הללו שאין אפשרות להתיר נדרים אלא רק במצבים דחוקים מאוד ולאומיים ולצורכי הכלל.**

**וקשה מאוד עניין התרת נדרים כפי שנהוג היום ע"י יחיד מומחה או 3 הדיוטות ועוד.**

**מה גרם לשינוי הקיצוני ביחס לנדרים ושבועות?**

**האם חולשה רוחנית בעם זה סיבה להפר גופי תורה כתובים?**

## **תשובה 2: – התנ"ך פותח פתח להפרת נדרים למרות חומרתם**

קודם כל, בתורה עצמה קיים מקרה של הפרת נדרים, במקרה שאישה נודרת:

"כָּל יֶדֶר וְכָל שְׁבַעַת אֶסֶר לְעֹנֶת נָפֶשׁ אִישָׁה יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁה יִפְרֶנּוּ. "כלומר ישנה אפשרות להתרת הנדר.

בנוגע לקללות/עונשים, ישנם הרבה מקרים בהם הקב"ה עצמו נשבע להעניש את עם ישראל וחוזר בו, כמו במעשה העגל:

"וַיִּנָּחֵם יְקֹזֶק עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ"

או שהוא מקל/דוחה את הרעה, כמו במקרים של אחאב, צדקיהו וכמובן ביטול עונשם של אנשי נינוה. גם בנוגע לחלק מהדוגמאות שהבאת, חלקן מרמזות דווקא לכיוון ההפוך:

-סיפור יפתח מובא כדוגמא לשופט בעייתי שבא מ'ארץ טוב' יחד עם 'אנשים ריקים' ופוחזים. 'דווקא שם השבועה מוצגת כפזיזות, כאשר העונש משמיים עברה הוא יציאת הבת דווקא (ולא צאן או בקר כמו שציפו)

-בשני המקרים של אנשי בנימין ויהונתן בן שאול, אנחנו רואים שהעם מבין את חומרת השבועה ומוצא דרכים יצירתיות כיצד לא לקיים אותה.

אז התורה מכירה בחומרתן של שבועות, אבל דווקא בשל כך היא הקימה מגננונים כדי לאפשר לעקוף אותם במקרה הצורך, ולא 'סתם' אלא על דעת חכמים.

### **תמיכה: אודי ליאון (הפרת הבעל פתח לחז"ל פתח להפרה)**

לכאורה, האופציה העקרונית להפרת הנדר - מתחילה בתורה בהפרת הנדר של אביה/בעלה של עצם האפשרות הזו מלמדת שלנדר יש תחולה מוגבלת - כאשר דעת הנודר איננה סופית מה שהוביל לאפשרות להרחיב את האפשרות

### **תשובה 3: החכם ד"ר משה בן יוסף פירוז, חבר מועצת היהדות הקראית העולמית (היחס בין הפסיקה הקראית לבין מסורת חז"ל וכתות אחרות)**

האמירה: "התורה עצמה פותחת פתח להפר נדרים במקרים מסוימים" היא ביצוע של היקש שגוי ומטעה. וההסבר לכך הוא שהפסוק בא להעיד על עצמו ולא על הכלל.

התורה דיברה על הפרת נדר במקרה אחד (אישה בית אביה), לא ניתן להקיש מפסוק זה ל"היתר" כללי להתרת איש קי-ידר נדר לה' אלה-השבע שבועה: נדרים מפני שהוא ("ההיתר") סותר את פשט התורה לאסר אסר על-נפשו לא יחל דברו כלה-יצא מפיו יעשה:

אפשר חלילה לטעון כי ניתן לקחת את מקרה גואל ואם חלילה מקבלים "היתר" זה גאל הדם הוא ימית את-הרצח בפגעו-בו הוא ימיתנו: הדם וממנו להקיש שמותר לרצוח את כל-הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשקרו לעשות לא: הרי בתורה כתוב במפורש תסוף עליו ולא תגרע ממנו:

והתורה לא העניקה סמכות לאף גורם אנושי (חז"ל) לשנות את הכתוב

### **קושיא: אורי זיו (סמכות חכמים להורות על פי התורה)**

ח כי יפלא ממך דבר למשפט בין-דם | לדם בין-דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך וקמת ועליית אל-המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו: ט ובאת אל-הכהנים הלויים ואל-השפט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט: י ועשית על-פי הדבר אשר יגידו לך מן-המקום ההוא אשר יבחר ה' ונשמרת לעשות ככל אשר יורוך: יא על-פי התורה אשר יורוך ועל-המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן-הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל:

כיצד פסוקים אלו מתפרשים על פי דעת הקראים?

### **תשובה: ד"ר משה בן יוסף פירוז**

אני לא רוצה להסיט את הדיון הנוכחי ולא להכנס לפולמוס. אשתדל לענות בקצרה. תחילה, יש כאן שאלה של מי הוא בעל הסמכות? התורה כתבה במפורש: "ובאת אל-הכהנים הלויים ואל-השפט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט".

ובעוונותיו הרבים חרב בית המקדש, לא קיימת יותר ההיררכיה המתבקשת כלומר כוהנים ולוויים או שופט שהוא בעל סמכות מאת התורה לדון בנושאים אלה . שנית, גם אם נקבל כי יש גורם מסויים אשר הוא בעל הסמכות, הגורם הזה מוכפף לתורה ולחוקיה כלומר:  
**על-פי התורה אשר יורף ועל-המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן-הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל:**  
אחדד, "על פי התורה" הגורם חייב לפעול לפי התורה (כדוגמת: תורת הזב, תורת היולדת וכו') במובן של הוראה הכתובה בתורה. ואין הוא יכול לצאת מגבולות "לא תוסיף ולא תגרע".

#### **תשובה 4: - יוסי זיו (היחס בין תורה שבעל פה לכתב להפוך תורת נצח לתורת חיים)**

שאלתך נוגעת ביסוד היסודות של היהדות – הקשר בין התורה לחיים.  
אנו מאמינים שהתורה שניתנה לפני 3300 בסיני היא עבורנו תורת חיים לנצח נצחים.  
לשם כך ניתנה התושב"ע שתפקידה לחבר בין התורה לחיים,  
על פי הכללים שהתורה שבכתב עצמה קבעה.  
התורה עצמה פותחת פתח להפר נדרים במקרים מסוימים.  
חז"ל הגדירו לפרטי פרטים את המצבים השונים ואפשרויות ההפרה.  
לא מדובר בחולשה רוחנית אלא בסמכות שהתורה עצמה העניקה לחז"ל  
והם הפעילו אותה על פי הבנתם ומסורות שעברו מדור לדור.  
כל המסורות שבעל פה והפעילות הענפה של חז"ל לא היו מוקרים לביטא ישראל.  
ולכן הם בדרך כלל נמנעו מהיתרים של בדיעבד, שעת הדחק, צער גדול, גוי של שבת ושאר מצבי ביניים שספרות חז"ל מלאה בהם;  
ושמרו את דין התורה שבכתב בצורתו הבסיסית.  
רצה הקב"ה ואנו זכינו לדבר שאבות אבותינו רק חלמו עליו – נס קיבוץ גלויות!  
וכאן בארץ ישראל נפגשות מסורות יהודיות שלא הכירו זו את זו אלפי שנים.  
**כעת נמצא הכדור במגרש של צעירי העדה שומרי תורה ומצוות – כמוך!**  
להבנתי, משימת החיים שלכם היא לאחד את המסורות המקבילות,  
על פי העקרונות שהתוו גדולי דורנו – הרב חיים דרוקמן, הרב פרופ' דניאל שפרבר, הרב יואל בן נון ועוד: (יוסי זיו)

#### **תשובה 5: רונן אחיטוב (הבדלה בין התרת נדרים להפרתם)**

צריך להבחין בין התרת נדר שנדר בטעות לבין הפרת נדרים ע"י האב/בעל של אשה. אכן בתנ"ך אין אפשרות להתיר נדרים שנדרו בטעות, והעניין התפתח רק בתורה שבעל פה. לטובה.

### **תמיכה: הרב יואל בן נון**

הפרת נדר אשה על ידי אביה או אישה מפורשת בתורה רק מפני שהיא תחת חסותם, ואם היא מתחייבת להביא קרבן הם ישלמו - אם היא פוגעת בעצמה ב"שבועת אסור לענות נפש", גם הם ייפגעו, אבל אם היא חופשית ועצמאית כמו אלמנה וגרושה, נדריה קיימים, וכך למדו חז"ל גם באשה בוגרת שאינה נשואה; לדעתי לכן, אשה נשואה היום, אם היא מפרנסת את עצמה, לא יוכל האיש להפר נדריה.

התרת נדרים היא שונה מאד כמו שכתב טקלה גטנת, כי היא עוקרת את הנדר לגמרי מפני שהנדר לא באמת התכוון לתוצאה - לדעתי, בת יפתח זעזעה את מחשבת ההלכה במיוחד, כי ברור כשמש שאין ה' חפץ בעולה כזאת, וגם יפתח לא העלה כזאת בדעת נדרו - לכן אמרו חז"ל שיפתח אילו הלך אצל פנחס היה מתיר לו, ולא היה מניחו לקיים נדרו עם 'ראש בקיר' - הבעיה שראו חז"ל במעשה ההוא הייתה העדר מוחלט של קשר בין יפתח לבין פנחס - מכאן צמח הפתח להתרת נדרים שהנדר לא באמת התכוון אליהם בשעת נדרו.

גם הנדרים והשבועות שאין בהם יושר וצדק ומוסר בהחלט כלולים בתוכחות הנביאים נגד עולותיכם וזבחיכם, שאין ה' חפץ בה, אם הם מובילים לכיליון של שבט מישראל, או להשחתה מוסרית של ירושלים, וכד'.

### **תמיכה: יואל בן-נון**

אני חוזר וכותב: התרת נדר איננה דומה להפרת נדר של אב לבתו, כי הבת חיה בחסות אביה והוא משלם נדריה - התרת נדר פירושה שמעולם לא היה נדר כמו בת יפתח, שאין ה' חפץ בעולה כזאת, וכך בכל מקרה שמישהו נודר להביא קרבן גזול, או לעבור עבירה - נדרו בטל מלכתחילה!!! על זה סמכו חכמים להתיר, אם אדם אומר: 'על מקרה כזה כלל לא חשבתי', או 'על דעת כן לא התכוונתי', שהנדר לא חל כלל - וזה ברור מלשון הכתוב בתורה: "איש כי ידר נדר לה' ... לא יחל דברו" = האיש לא יחלל את דברו, אבל אם חכם מברר לאיש ש"דברו" לא חל במקרה שהתכוון לעבירה, או שלא התכוון למצבים שלא היו בדעתו, אז לא חל "דברו", ולכן אין חילול בהתרת נדר שלא באמת חל, ואין כאן שום שינוי בכוונת התורה.

### **תמיכה: אודי ליאון (קשר בין הפרת נדרים להתרתם)**

לא התכוונתי שההיתר לגבי האשה - הופך להיתר כולל. כמובן שה"הרחבה" להתרת הנדרים שעשו חז"ל - חייבה הפעלת פעילות יוצרת כדרכה של התורה שבעל פה הרבנית. רק רציתי לומר שיש כאן סוג של "פתח", או שמא יש לומר "סדק" במוחלטות הנדר - שאותו הרחיבו חז"ל בדרכם.

### **תשובה 6: הרב שמשון לוינגר (ההיגיון בהפרת נדר שגוי)**

היסוד של 'התרת נדרים' הוא הגיוני, שלא יחוייב אדם על התחייבות שקיבל בטעות. כשם

ששוגג אינו חייב כמזיד (וכפי שדנו העם לפטור את יהונתן על שעבר על החרם מתוך אי ידיעה). גם ההיתר של התורה לאב ולבעל להפר את נדרי הבת/האישה בנוי (כמבואר 'בגמרא) על הרציונאל ש'אישה על דעת בעלה נודרת

לולא דברי חכמים שהנודר צריך לבקש מבית דין להתיר את נדרו המוטעה - היה מקום לומר מצד הסברא ומצד פשט הכתובים ש'נדר בטעות' בטל מאליו כ'מקח טעות' או ש'ראשי האבות', זקני השבט וחכמיו, יכולים להפר את נדרי בני שבטם מקל וחומר מאב ובעל המפרים את נדרי בת חסותם אף שהם הדיוטות גמורים. אך חזקה עלינו קבלת חז"ל שנדר שהיתה בטעות אינו בטל מאליו אלא אם כן יברר הנודר בפני בית דין ששגג והם יפטרוהו ולא יוכל הנודר לעשות דין לעצמו

המקרה של בת יפתח של השבועה להשמיד את שבט בנימין והמקרה של יהונתן - רק מראים את האבסורד שבתפיסה שאין שום דרך יציאה מנדר בטעות, ומוכיחים בעליל שחייבת להיות סמכות ל'ראשי האבות' להפר את נדרי בני חסותם

**קושיה: ד"ר משה בן יוסף פירוז (בתנ"ך אין עדות לנדר שגגה שהותר)**  
הבה נבחן את הדברים, ואת הדוגמאות שנתת.

התורה מדברת על שבועה שאדם לוקח במודע ולא במקרים אחרים ככתוב:

**אִישׁ כִּי־יֵדֹר נָדָר לֵה' אֹו־הַשָּׁבַע שְׁבַעַה לְאָסֹר אֶסֶר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל־הַיָּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה:**

במקרה של יונתן בן דויד הכתוב מציין מפורשות כי יהונתן לא היה חלק מהשבועה. הוא לא שמע את דבר השבועה וכמובן שלא נשבע בעצמו:

**וַיֹּונָתָן לֹא־שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ אֲבִיו אֶת־הָעָם וַיִּשְׁלַח אֶת־קָצֵה הַמָּטָה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיַּטְבֵּל אוֹתָהּ בַּיַּעַרְת הַדְּבָשׁ וַיָּשֶׁב יְדֹוֹ אֶל־פִּיו (ותראנה) [ותאָרְנָה] עֵינָיו:**

ולכן לדעתי מקרה זה לא תומך בטענה שלך.

במקרה של בת יפתח, הכתוב דווקא מסביר שיפתח עשה בדיוק מה שנדר :  
**וַיְהִי מִקֵּץ י שָׁנִים חֲדָשִׁים וַתָּשֶׁב אֶל־אֲבִיהָ וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת־נִדְרוֹ אֲשֶׁר נָדָר וְהָיָא לֹא־יִדְעָה אִישׁ וַתְּהִי־חֶק בְּיִשְׂרָאֵל:**

לכן גם מקרה זה לא תומך בטענה שלך.

במקרה של שבט בנימין, השבועה לא הייתה להשמיד את שבט בנימין כי אם לא לתת להם מבנותיהם:  
**וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בְּמִצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא־יִתֵּן בָּתּוֹ לְבָנִימִן לְאִשָּׁה:**

ונמצא פתרון בנתינת אנשי יבש גלעד:  
**וַיָּשֶׁב בְּנִימִן בָּעֵת הַהִיא וַיִּתְּנוּ לָהֶם הַנָּשִׁים אֲשֶׁר חָיוּ מִנְּשֵׁי יִבְשׁ גִּלְעָד וְלֹא־מִצְאֻ לָהֶם כֵּן:**

לכן גם מקרה זה לא תומך בטענה שלך.

לעומת זאת במקרה (שאני מציג פה, לא מהדוגמאות שלך) של אנשי גבעון השבועה נשמרה ולא הייתה שום התרת נדרים, ככתוב:

וַיֹּאמְרוּ כָל־הַנָּשִׁיאים אֶל־כָּל־הָעֵדָה אֲנַחְנוּ נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם בְּיְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֹא נוֹכַל לִנְגֹעַ בָּהֶם:  
זֹאת נַעֲשֶׂה לָהֶם וְהַחֲיָה אוֹתָם וְלֹא־יְהִי עָלֵינוּ קֶּצֶף עַל־הַשְּׂבוּעָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם: וַיֹּאמְרוּ  
אֲלֵיהֶם הַנָּשִׁיאים יְחִיו וְיִהְיוּ חֻטְבֵי עֲצִים וְשֹׁאֲבֵי־מַיִם לְכָל־הָעֵדָה כְּאֲשֶׁר דִּבְּרוּ לָהֶם הַנָּשִׁיאים:

### **תשובה: הרב יואל בן נון (הודאה לה' על חוסר הסכמת חז"ל לקריאה הקראית)**

דיינו בתמיכה של חכם משה פירוז בהקרבת בת יפתח, במקום בהתרת נדרים, כדי לברך בשם ה' ובשמחה על הלכת חז"ל, שהרחיקה אותנו מהקריאה הקראית, ברוך השם.

### **הקשר: שושנה בן דור (היחס בין פסיקת הקראים לבין חז"ל)**

מעניין. נפתח פה נושא חדש לגמרי, מרתק לא פחות, של הגישה הקראית לחידושי חכמינו. מתוך קריאה בכתבים קראיים למדתי שלעיתים הפוסקים הקראיים הולכים בעקבות הפסיקה הרבנית ודוגמא לכך היא במשפט "ויפה פסק הרמב"ם" שאם אינני טועה נכתב על ידי החכם הקרא אליהו בשייצי או יהודה הדסי. הקו המבדיל כפי שהסביר לי הרב הקרא מאשדוד, הרב הלוי, הוא ברור וחד. יש מעמד חשוב לתורה שבעל פה, אך הוא מוגבל למקום שאיננו סותר במפורש את התורה (גם נ"ך כלולים בתורה לעניין זה). קיים גם קשר כלשהו בין פסיקת כת ים המלח (ממ"ת) לבין ההלכה הקראית. מורי יורם ארדר פרסם מאמר חשוב בנדון.

### **תשובה – לוי יצחק חריטן**

רבינו יואל אמר בסך הכל דבר פשוט מאוד ואמיתי כל כך: הקב"ה נתן לנו את התורה 'לטוב לנו ולחיותנו כל הימים', 'למען תחיה אתה וזרעך'. הטענה שלא נמסרה לנו אף דרך להתיר נדר, וחובה לקיים כל נדר ויהי מה, ללא כל התייחסות לתוכנו ולנודר ולמצבו בעת הנדר, מביאה בהכרח בסופו של דבר לחייב שחיטת נערה חפה מפשע רק בשל נדרו המשובש של אביה השוגה. זו איננה תורת חיים! זו איננה תורת האלקים! 'אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי' (ירמיה יט, ה, ויעוי' בתענית ד, א).

### **תשובה – יוסי זיו (סיכום עמדת ביתא ישראל, חז"ל הקראים)**

נראה שהדיון בנושא התרת נדרים ושבועות בביתא ישראל הגיע למיצוי וראוי לסכמו.

למדנו מחברנו מתוקו אלמו על היעדר אפשרות להתרת נדר ושבועה בביתא ישראל.

התורה עצמה מלמדת על אפשרויות של הפרת נדרים וחז"ל הגדירו אפשרויות אלו לפרטי פרטים.

חכם משה פירוז לימד פעם נוספת על קשר אפשרי בין מנהגי ביתא ישראל ובין מנהגי הקראים.

כפי שנאמר כאן בעבר, לא ידוע על קשרים בין היהדות הקראית ובין ביתא ישראל באתיופיה. סביר ששתי הקבוצות (קראים וביתא ישראל) ינקו ממסורות יהודיות קדומות (אולי כתות בית שני) שבסופו של דבר נדחו על ידי חז"ל.

אם יש למשהו מידע חדש בנוגע למנהג הקהילה בנדירים ובשבועות נשמח מאוד לשמוע.